

Til våre seere.

Brennpunkt har fått mange henvendelser og mange kritiske kommentarer etter programmet "Myten om villaksen».

Kritikken går på at programmet er dårlig journalistikk, at det er dårlig dokumentert og at det setter arbeidet for å redde laksen i fare. Vi er også blitt beskyldt for bl.a. å løpe oppdrettsnæringens interesser. Det siste kan vi tilbakevise på det aller sterkeste.

Kanskje burde programmet vært grundigere ift å legge fram dokumentasjonen på en del punkter, vi vil likevel imøtegå en del av kritikken.

"På tross av krisemeldingene har det aldri blitt fisket mer laks i norske elver enn nå."

Dette er åpningssetningen i programmet vårt, og den bygger på offisiell fangststatistikk siden 1876. Det er denne statistikken som er fundamentet for og årsaken til at vi valgte å lage dette programmet. Statistikken viser at fangsten av laks og sjøørret i norske farvann har steget jevnt og trutt siden 1876, med en kraftig økning fra rundt 1960 og fram til slutten av 70 tallet. Siden den gang er fangstene redusert kraftig. Men statistikken viser også at fangstene i elvene har fortsatt å stige og i dag er omtrent dobbelt så store som på 60-tallet.

Det er denne virkeligheten vi ville granske opp mot krisebildene som har blitt tegnet av myndigheter og i media de siste årene. I en slik sammenheng ser vi det som journalistisk relevant å innhente fiskeres erfaringer og reaksjoner i enkeltvassdrag. Vi har gjort dette for å vise at situasjonen er ulik og ikke helsvart. Poenget er at hvert enkelt vassdrag må vurderes for seg. Og i mange elver gir fiskerne et annet bildet enn det inntrykket man har fått.

På gjentatte spørsmål fra oss har Direktoratet for Naturforvaltning bekreftet at de bruker den offisielle fangststatistikken som det viktigste grunnlaget for sine utsagn om at villaksen er truet. Samtidig har de i flere sammenhenger bare presentert utviklingen fra slutten av 70-tallet og fram til i dag som belegg for de dramatiske konklusjonene om trusselen mot laksen.

Elvefangstene har økt jevnt og trutt de siste 40 årene. Det er store variasjoner, men stigningen fra tiår til tiår er tydelig. Samtidig er det innført kraftige reduksjoner i antall fiskere, redskaper og det er innført restriksjoner i fisketid. Dette gir oss god grunn til å spørre.

I programmet støtter bestandsforsker og professor Asbjørn Vøllestad ved universitetet i Oslo synet på at fangststatistikken ikke kan brukes til å konkludere med villaksen ikke er truet. De fleste laksebestandene friskmeldes av forskerne ved universitetet i Oslo. Vøllestad vurderer statistikken dit hen at hovedtrenden ser ut til å være at Sørlandet, Nord-Norge, Finnmark, Nordland kanskje Troms så har det vært en stigende trend i laksefiske, mens elvene på veslandet er negativt påvirket av bl.a. oppdrett.

I intervjuet etter filmen bekrefter direktør Janne Solli i Direktoratet for Naturforvaltning nok en gang at det er de offisielle fangststatistikkene de bygger påstandene sine på. Samtidig

konkluderer hun nok en gang med at statistikken viser entydig nedgang i fangstene. Det er riktig, hvis man ser fra rundt 1980 og framover til i dag, men ikke riktig hvis man trekker linjen enda lenger bakover.

Direktør Solli sier i intervjuet at hvis du ser på alle laksebestander i Norge totalt så er de for såvidt ikke truet, og hun gir på det grunnlaget professor Vøllestad rett i sin konklusjon. Og dette er etter vår oppfatning langt unna det bildet som blant andre DN har tegnet de siste årene.

Dette er programmets hovedpoeng, og den viktigste begrunnelsen for at vi laget og sendte det.

Direktøren understreker videre at det ikke er hennes oppgave å fokusere på de 250 elvene der det står bra til men å fokusere på de 150 elvene som sliter. Det bekrefter etter vårt syn at bildet som tegnes av at laksen er utryddingstruet er unyansert, og at det også ligger politikk, ikke bare vitenskap, i beskrivelsen av tilstanden i norske lakseelver også fra DN's side.

Samtidig sier direktør Solli i intervjuet at de har mye kunnskap i tillegg til fangststatistikken som grunnlag for sine konklusjoner. Hun viser blant annet til at innsiget av laks i elvene har gått ned, og at det bl.a. i 2007 og 2009 var på et lavmål.

Innsiget blir drøftet i forbindelse med Trondheimsfjorden og elvene der. Men ellers går ikke programmet inn i denne dokumentasjonen

Vi ser at vi kunne ført en bredere dokumentasjon om faktagrunnlaget for programmet, og presentert en større del av arbeidet bestandsforskerne ved Universitetet i Oslo har gjort. Selv om det er allment kjent at laksen i vestlandsvassdrag er truet og i noen elver utryddet, og selv om dette har fått bred omtale i NRK og i andre medier, ville en bilderapport fra en kriserammet elv balansert programmet. Dette ville ha understreket filmens hovedpoeng; det at situasjonen for villaksen er svært variert og at situasjonen i hver elv må vurderes for seg. Det ville også dempet noe av kritikken som føres mot programmet for å være ubalansert.

Vi kan forsikre at programmet på ingen måte er styrt av interesser som ser seg tjent med en annen konklusjon enn den myndighetene trekker. Vi vil også vise til at over tid vil man se at deknningen av villaksens stilling i NRK har en stor overvekt av reportasjer, filmer og innslag som fokuserer på truslene mot villaksen. Også Brennpunkt har publisert programmer som bl.a. er sterkt kritiske til oppdrettsnæringen. At vi i ett program fokuserer på at bildet for villaksen er mer nyansert, anser vi for å være i tråd med det oppdraget vi har.

Vibeke Haug,

redaktør

NRK Undersøkende Dokumentar, Brennpunkt